

De plundertochten van Maarten van Rossum door Holland en het Sticht ***“Blaken en branden is het sieraad van de oorlog”***

De beruchtste veldheer van de zestiende eeuw was Maarten van Rossum (ca. 1490-1555): *“Blaken en branden is het sieraad van de oorlog”*. Zijn lijfspreuk werd door hem en zijn soldaten omgezet in meedogenloze daden. Kerkklokken, zendboden en rookkolommen aan de horizon waarschuwden mensen dat de *‘gelderders’* in aantocht waren. Van Rossum stond in de zestiende eeuw bekend als de *‘Gelderse Atilla’* en de *‘gesel van de boeren.’* Ook de inwoners van de agrarische nederzetting *‘Baern’* bleven niet gevrijwaard van deze dreiging. Uit enkele archiefbronnen valt af te leiden dat de Baarnaars in 1527 gebrandschat zijn door Gelderse soldatenbenden.

Landsheer Karel V (1500-1558) koesterde de ambitie om alle Nederlandse provincies aan zijn gezag te onderwerpen. Dat betekende dat hij ook het hertogdom Gelre bij zijn gebieden wilde voegen; een ambitie waar de Gelderse hertogen zich uiteraard fel tegen verzetten. De gewone man kreeg de rekening gepresenteerd van het conflict dat tot 1543 steeds hoger opliep. Decennia lang hield Maarten van Rossum in dienst van de Gelderse hertogen door terreur en guerrillaoorlogvoering de Nederlanden in zijn greep. Die dreigingen kwamen in het jaar 1527 dichtbij voor de inwoners van Utrecht. Het slot van de bisschop van Utrecht, Huis Ter Eem bij Eembrugge, werd toen door Van Rossum ingenomen. Dit betekende dat soldaten de regio onveilig maakten.

Wie was Maarten van Rossum en wat dreef hem? Welke krijgsbuit streek hij op en welke tactieken werden gebruikt? Waren zijn plundertochten succesvol? Deze en andere vragen worden tijdens de lezing aan de orde gesteld.

Over wat ***Bussum*** betreft vertelt Martin Heyne:

Rond het jaar 1500 was het heel onrustig in het grensgebied tussen Holland en Gelderland. Het graafschap Holland was in het bezit gekomen van het Habsburgse Huis onder de jeugdige Philips de Schone. Dat was zeer tot ongenoegen van Karel van Egmond de hertog van Gelre. Begin 16e eeuw werd het Gooi enige malen door de troepen van Gelre overvallen en had daarbij veel van plunderingen en platbranden van de dorpen te lijden. Dit was een van de redenen geweest om van Hoog naar Laag-Bussem te verhuizen.

In 1528 krijgt de hertog van Gelre in een gebaar om aan de vijandelijkheden een einde te maken, van keizer Karel V, die inmiddels de nieuwe landsheer is, toestemming om nog eenmaal Gooiland te brandschatten. Krijgshoofd Maarten van Rossum trekt met 2000 soldaten en 300 ruiters vanaf de Veluwe de Eem over, voor het geval dat er niet snel betaald zal worden. Als Soest in vlammen opgaat, zijn de andere dorpen snel overtuigd dat betalen de beste weg is. Naar rato van het inwonertal betaalt Hilversum 1095 ponden, Laren 475, Blaricum 445, Laag-Bussem 389 en Huizen 333 ponden. De stad Naarden, die zich met succes teweer zou kunnen stellen, valt buiten de regeling er hoeft niet te betalen. Als we stellen dat Bussum toen hooguit 40 huizen omvatte, komt de brandschatting op ca. 10 pond per woning.